

Izhaja v Gorici vsak četrtek opoldne. Velja za celo leto 12 L, mesečno 1 L, za tujinstvo 16 L. Na vsročila brez dopolne naročnice se ne bomo ozirali. Posamezne številke stanejo v razprodaji 20 stotink. Uredništvo: Ulica Veturini 9, kprava ul. Veturini 9

# GORIŠKA STRAŽA

Rokopisi se ne vračajo. Ne-frankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi, katere je treba vnaprej plačati, se računajo po dogovoru.

Izdaja konsorcij »Goriške Straže«. Odgovorni urednik: Franc Novak. Tiska: »Narodna Tiskar« v Gorici, ulica Veturini št. 9.

## Ob obletnici.

Italija praznuje danes svoj narodni praznik. V zgodovini njenega sodelovanja v svetovni vojni je zlasti dvoje imen, ki sta danes znana vsakemu otroku v Italiji: prvo je Kobarid, kjer so Avstrijci in Nemci jeseni leta 1917 naredili konec italijanskim soškim ofenzivam in prodrli globoko v furlansko nižino, drugo ime pa je Vittorio Veneto, ime malega mesteca ob nekdanji piavski fronti. Kakor vzbujajo prvi dogodek v Italiji bolesterne spomine na one težke dni, ko je grozila nevarnost, da bo Italija izločena iz kroga bojujočih se sil, tako je danes vsak Italijan ponosen na drugo ime, ki je vspeštilo vsaj deloma drž. prestiž. Med enim in drugim dogodkom je poteklo približno leto dni.

V dvajsetih ogromnih bitkah je skušala italijanska armada tekoma dveh let zlomiti avstrijski odpor ob Soči. Avstrija je bila takrat okupirana na drugih bojiščih, zlasti na Ruskem, tako zelo, da po ponosrednjem italijanskim ofenzivi v letu 1916 ni mogla misliti na kako iniciativno podjetje proti Italiji. Šele jeseni 1917 se je toliko oddahnila, da je zamislila in izvedla svojo novo ofenzivo proti Italiji. Spominjam se, k kakimi občutki smo Jugoslov. spremljali takratne dogodke. Uvideli smo resnost položaja. Naše simpatije so bile na strani nesrečne Italije kljub temu, da njenim obljubam nismo prav verjeli. Znan je bil sicer londonski pakt, ki ga je sklenila Italija z drugimi veselimi pred vstopom v svetovno vojno, znan pa je bil tudi dogovor med italijanskimi državni in Trumbičem, ki je govoril jasno o narodnostni meji med obema bodočima sosednjima državama. Tudi se je bila Italija pridružila Wilsonovemu stališču, ki je zahteval prostost za vse narode, male in velike. Zato smo se skušali prepričati, da naše nezaupanje ni na mestu, da bo Italija vendarle držala besedo in ako bi sama tega ne hotela, bodo poskrbele druge vesile v imenu pravice, da krivičnost londonskega pakta ne obvelja. Zato smo bili ob kobariškem porazu Jugosloveni bridko razočarani in hudo prizadeti, in ker smo sovražili dotadanjo našo tlačiteljico Avstrijo do dna duše, so bile naše simpatije na strani poražene Italije. To bi znal potrditi marsikateri Italijan, ki je z nami trepetal ob vojnih novicah v taborih internirancev, to bi znal potrditi marsikateri kmet v furlanski nižini: kar nas je bilo slovenskih vojakov, ki smo kolikor toliko razumeli italijanščino ali furlanščino, sprijaznili smo se kmalu s prebivalstvom, ki je bilo ostalo v ozemlju, okupiranem po Avstriji in Nemcih, ga tolažili in opogumili, da je vsaj toliko pridelka, kolikor ga je neobhodno potrebovalo zase poskrilo pred nasilno rekvizicijo. Ko se je avstrijska piavska ofenziva poleti 1918 razbila — avstrijsko vojno poročilo je takrat izrecno povdarjalo, da so nevspeh zakrivilo slavjanski izdajalski vojaki in polki — takrat smo pričeli upati nele na zopetno soško fronto, kakor je to upal benečanski kmet, marveč smo pričeli upati celo na skorajšen poraz centralnih sil. — Marsikateri benečanski kmet je bil takrat priča našemu veselju in ga pošteno delil z nami. Nele konec vojne, mnogo več: konec Avstrije, konec italijanskega in konec našega ponižanja nam je bil takrat pred očmi. Spominjam se še dobro: zahajal sem v smečko hišo. Jaz sem postregel kmetu s tobakom, on mi je dal sadja. Pa sem ga vprašal, kedaj bo približno trgatje. Do prihodnjega umika, mi je odgovoril. Tako trdno smo računali, da nas jeseni ne bo videla več furlanska nižina, in ko je prišlo na solunski fronti pokati, ko je bilo Kosovo zopet maščevano, tedaj smo bili prepričani, da kdor se izmed nas vrne, se vrne v Jugoslavijo. 25. oktobra je bilo. Davno pred tem dnevom že so bili pričeli posnemati jugoslovenski polki češki vzgled. V Judenburgu se je bil uprl ljubljanski pešpolk, v Radgoni se je puntal tržaški, ki so ga tvorili v pretežni večini Primorci in Notranjci, na fronti pa so prehajali naši ljudje trumoma k sovražniku. V noči od 24. na 25. oktober je odrekel pokorščino 2. gorski strelski polk — izključno Slovenci. Bil je na počitku v furlanskem Codroipu in je imel v kratkem oditi na fronto. Ustajajo zadoščili nemški polki, med njimi oni iz Linca. Dasi je bilo strogo prepovedano govoriti o pobuni, se je dogodek bliskoma raznesel

na fronti in ostale slavjanske formacije so bile pripravljene polčiti orožje ob prvi priliki. Po par dneh se je prilika tudi res ponudila in naše čete so jo tako temeljito izkoristile, da so avstrijski generali — izgubili glave. Tako je avstrijski slavjanski vojak pripravil Vittorio Veneto, ker se je smatral zaveznika zaveznikom, tako je pomagal po svojih močeh Italiji do zmage in zloma avstrijskega tiranstva. Nepopisno je bilo njegovo navdušenje za avstrijski poraz, ker je upal na svojo zmago, na zmago pravice nad krivico.

Italija praznuje danes zmago pri Vittorio Veneto. Nam pa je prinesel razočaranje in nam prinaša nova razočaranja še danes dan za dnevom. Mnogo se nam je obljubljalo takrat, ko smo tudi mi pripravljali zadnje odločilno zmago. Te obljube ne le da se niso izpolnile, marveč se nam je odvzelo celo ono, kar smo si bili tekoma let priborili. Danes smo bolj kot kedaj prej brezpravne raje, narod, ki se mu edrekaajo najprimitivnejši življenjski pogoji.

## Ob dr. Lavričevi stoletnici.

Drja. Lavriča imenujemo očeta našega narodnega preporoda na Goriškem. Ker zanima njegovo delovanje predvsem nas goriške Slovence, in danes to še toliko bolj, ko smo prepuščeni samim sebi, posnemamo tukaj v bistvu članek, ki ga je objavil »Slovenski Narod« pred par dnevi:

»Goriška Straža« je napisala v svoji 32. številki dne 5. avgusta t. l., da poteče letos sto let, odkar se je rodil dr. Karel Lavrič, prebuditelj goriških Slovencev. Splošno se sodi med goriškimi Slovenci, da pade v to leto dr. Lavričeva stoletnica, ali to je pomota. Dr. Lavrič je bil rojen na Premu na Notranjskem dne 1. novembra 1818, kakor je to razvidno iz napisa na njegovem nagrobnem spomeniku in iz dr. Lavričeve številke, ki jo je bila priredila »Soča« dne 1. novembra 1906 povodom 30-letnice njegove smrti. Torej je bila stoletnica 1. novembra 1918. Ali takrat smo bili zaverovani v svoje osvobodjenje in nismo imeli časa za spomine. Za to pa se spominjamo s toliko globokejšim čustvom drja. Lavriča sedaj, ko hočejo tam nekje na »Lepem otoku« zadati smrtni udarec dr. Lavričevemu tako lepo uspelemu delu.

Bili so temni časi narodne nezavednosti, ki je tlačila k tlom goriške Slovence. Sredi preteklega stoletja, ko je svobodnostni polet pretresal narode, pa je vstal sredi goriških Slovencev dr. Lavrič in prodrli so svetli žarki gosto meglo narodnega robsstva. Zasvetilo se je, zažarelo je po goriški deželi in krepko je zadonel dr. Lavričev klic: Vse za narod, svoboda in napredek! On sam je bil pravi sin takratnih časov. Sam je bil vzrastel, obkrožen s tujim duhom. Ali živel je v njem slovensko srce in to je zaplapolalo. Sečstil je najprvo samega sebe in ko se je z vso silo zavedel svoje narodnosti, je stopil med narod in postal apostol Slovenstva na Goriškem. Vse je plamtelo okrog njega in porodili so se časi ogromnega narodnega navdušenja, svetega prebujevalnega delovanja. V Tolminu, v Ajdovščini in v Gorici, kjerkoli je deloval, je bilo goriško ljudstvo zbrano okoli njega, porajala so se narodna društva, javno življenje je dobivalo narodno lice, in ko je stopil v deželni zbor, je pričela tam velika borba za slovenske pravice. Nastali so tabori.

Ljudstvo se je vedno bolj zavedalo svoje veljave, naraščal je pogum in svobodnostni pokret je pozval goriško slovensko ljudstvo na tabore. Najlepši je bil tabor v Šempasu. Dne 18. oktobra t. l. je poteklo 52 let, odkar se je vršil. Nad 10.000 ljudi je bilo navzočih in dr. Lavrič je govoril: »Zbrali smo se pod milim nebom in pred vsem svetom, da izrečemo tu na starodavni slovenski zemlji, da hočemo, naj se zgodi karkoli, ostati zvesti in biti vedno vrednejši sinove matere Slave. (Klici: Hočemo ostati!) Ta visoki pomen ima naš današnji tabor. Tabor ima biti v duševnem smislu. Ako so se naši pradedje v taborih z mečem branili pred groznimi napadi divjih Turkov in drugih sovražnikov, hočemo in moramo mi tukaj terjati in braniti svete pravice naroda našega in to z besedo in glasovanjem, kakor se spodobi svobodnim možem. Vlada tako izve

iz prvega vira, kako ljudstvo misli in po čem hrepeni. (Klici: »Svoji hočemo biti, svoj jezik hočemo imeti!«) Veselimo se, da smo se zdramili in da začnemo živeti novo življenje.«

Soglasno in z nepopisnim navdušenjem je bila sprejeta resolucija, ki zahteva, da naj se zedinijo vsi Slovenci v eno kronovino z enim samim deželnim zborom. In sredi velikanske gorečnosti je vskliknil dr. Lavrič: »S postavo v eni roki, v drugi pa z večno pravico, ki jo je Stvarnik podelil vsakemu narodu, koga se bomo bali?« Na šempaskem polju so praznovali goriški Slovenci svojo narodno vstajenje in dr. Lavrič je rekel ves ginsten: »To je najlepši dan mojega življenja!«

Umrl je mož 8. marca 1876. Kavalir je bil takratni goriški deželni glavar grof Coronini. V deželnem zboru je govoril posmrtnice za drjem. Lavričem: »Občudovati moramo veliko njegovo srce, ki je hrepenelo v ljubezni objeti vse trepeče človeštvo. Kakor v privatnem, tako je tudi v javnem življenju vso njegovo delovanje vodil glas srca in tako čista in nesebična čustva, da so mu utegnili vzbujati nasprotnike ali nikdar ne sovražnikov. Pred vsem pa je gojil iskreno ljubezen do svojih rojakov, posvetil je njihovemu materialnemu in duševnemu razvoju vse svoje bitje in to je izpolnjeval do zadnjega svojlega zdihljaja. Raztrosil je med nie neštivilne kulturne kalle in kadar iz teh vzrastlejo močna rodovitna stebila, bodo blagoslavljali hvaležni rodovi, ki bodo vzivali sad, njegovo ime, kakor je že sedaj češče no povsod, kjer bivajo slovenskega naroda sinovi, kakor jo spoštujejo vsi, ki so mu bili blizu. V njem smo spoznavali odkritosrčnega in poštenega prijatelja ljudstva.«

Goriška je lepo napredovala... Ali privedjala je svetovna vojna v deželo in krog Lavričevega groba ob vnožju izrastkov Julijskih Alp je razsajal strašen bojni orkan. Pustil je grozne posledice... Spomin na drja. Lavriča nas znova bodri v velikih preizkušnjah in te dni, ko se spominjamo njegove stoletnice, plava njegov duh nad goriško deželo in skozi srca goriških Slovencev gre njegov vsklik: »S postavo v eni roki, v drugi pa z večno pravico, ki jo je Stvarnik podelil vsakemu narodu, koga se bomo bali?!«

## Kmetovalci, izvršujte zakon o pospeševanju govedoreje.

Zivinoreja je stebler kmetijstvu, kate-rega si ne moremo misliti brez živine; kajti brez nje bi ne mogli opravljati najvažnejših, najpotrebnejših kmetijskih del, bi ne imeli primerne in zadostne gnoja za svoja zemljišča, bi pogrešali potrebno mleko za hranjenje svojih družin in bi nam odpadel marsikak dohodek, ki ga dobivamo za mleko ali za maslo in za teleta. Naravno in samo po sebi razumljivo je pa, da čim boljša je živina, tem večjo korist dobivamo od nje. Zato je nespametno in v našo škodo, če redimo slabo živino, če redimo krave, ki dajajo malo mleka, ali če redimo vole, ki se slabo spnašajo, ko jih vprezamo v plug ali v drugo težko delo, če izpodrejamo teleta, od katerih si ne moremo obetati, kadar odrastejo, zadostne mlečnosti, oziroma zadostne čilosti in krepkosti za delo. Žalibog sem se prepričal, da je naša govedoreja v nekaterih krajih — tudi v takih, kateri niso bili vsled vojne skoraj nič prizadeti — hudo zanemarjena, kar je v občutljivo škodo našemu kmetijstvu.

Rekli smo, da je zivinoreja stebler kmetijstvu in sicer glavni stebler; če je pa stebler slab, šibek, ne drži poslopja, ki slo-ni na njem in prva naša skrb mora biti, da utrdimo ta stebler. In to je ravno namen zakonu o pospeševanju govedoreje. Ta zakon se ni do sedaj še prikupil vsem našim občinam in tudi kmečkemu ljudstvu ne, ker nalaga občinam nadležne dolžnosti, kmečkemu ljudstvu pa take obveznosti, katerim ni bilo prej vajeno. In vendar je ta zakon obrodil že bogat in obilen sad v onih krajih, kjer so ga vestno izpolnili. Sicer je tudi v teh krajih vzbudil sročetka več ali manj odpora od strani kmečk-kega prebivalstva, a njegove blagohotne posledice so polagoma odprle ljudem oči

in zdaj vidijo, da je včasih vendar le do-bro, da se kmeta z zakonitimi naredbami prisili, da opusti stare škodljive razvade in da se loti naprednega delovanja, da ga takorekoč sila prižene do spoznanja tega, kar mu je v korist.

Glavna zapoved zakona je ta, da se smejo krave, oziroma junice spuščati samo k takim bikom, kateri so od posebne komisije potrjeni za plemenitev. Kdor rabi nepotrjenega ali, kakor pravimo, nelicen-ciranega bika za plemenitev krav, zapade kazni. S to zapovedjo je kmetovalec nekotiko omejen v svobodnem razpolaganju s svojim blagom, ker ne more krave goniti po svoji volji k kateremkoli biku, ampak je prisiljen poslužiti se potrjenega bika, naj bo že ta občinska ali zasebna last-nina.

S tem se pa ne godi kmetu nobena krivica ali škoda, nasprotno, to je njemu v korist; kajti od dobrega, zdravega bika sme pričakovati lepih, zdravih telet, se-veda če je tudi krava lepa in zdrava. Za-to mora kmet najprej skrbeti, da pride do prave krave, ki bo sposobna za plemo. Le od take krave, ki nima telesnih napak in je dobra mlekarka, ni izbirčna in je trdnega zdravja, naj vzgaja teleta za rejo. Pripušča pa naj jo pri najboljšem juncu, ki ga dobi v okolici in naj ne gleda pri tem, ali potrosi par lire več ali manj za junčevino, to je za tisto pristojbino, ki se plačuje od vsakega skoka. Kdor yarci ali stiska pri tem, stiska v svojo škodo; pri skoku si prihrani merda par lir, pri tele-tu pa izgubi, če treba, več desetakov.

Tako gospodarstvo je skrajno nespametno. Zapravniti si moramo dobro, da podeduje tele polovico lastnosti po očetu, polovico pa po materi. Če je krava lepe-rašče, zdrava, dobra mlekarka in če je na drugi strani bik lepo raščen, zdrav in prihaja od dobre mlečne pasme, smemo se zanašati, da bo imel tudi zarod vse te do-bre lastnosti.

Zato določa izvršilni ukaz tega za-kona, da morajo biti biki, ki se uporabljajo za plemenitev, ne samo zdravi, ampak da sploh ne smejo imeti telesnih napak, ker se le te in vse slabe lastnosti lahko prenesejo na zarod, oziroma na potomce in so v očitno škodo zivinorejcu in živi-noreji sploh.

Kakor bika, enako treba odbirati tu-di krave za plemo in sicer se odberejo najboljše mlekarnice in le od takih naj se vz-gajajo teleta za rejo. Če ni velike sile, ne prodati dobrih krav drugam, dokler nam dajejo primerno množino mleka in nam rode zdrava, krepka teleta — in najlepša teleta naj se ohranijo dcma za rejo in sam-o, kar ni za rabo, naj se odda drugam.

Zakon o pospeševanju govedoreje obsega še druge določbe, katere so vse resno premišljene in stremijo vse po e-nem in istem cilju, to je, po vsestranski povzdigi domače govedoreje. Seveda na-laga ta zakon tudi nekatera bremena, ne-katere nadležnosti in obveznosti občinam in posameznim kmetovalcem.

Toda korist, ki jo povzroči vestno izpolnovanje tega zakona je neprimerno večja od vseh malih bremen in obvezno-sti, ki jih ta zakon prizadeva. In zato vidi-mo, da je tale zakon že v vseh naprednih zivinorejskih deželah takorekoč prešel v kri in meso ljudstva, ki se mu povsod brezpogojno pokori, ker se je po doseda-njih poskušnjah prepričalo, da je le po navodilih in določilih tega zakona, ki se povsem strinjajo s pravili umne zivinore-je, mogoče, dospeti do zaželjenega cilja, to je povzdigniti domačo govedorejo do višje in najvišje stpnje.

Zato pripravljamo prav toplo posebno onim zivinorejcem, ki imajo veljavno bese-do v občinskem zastopstvu, naj skrbje za to, da bode vsaka občina vedno oskrblje-na s primernim številom sposobnih, potr-jenih bikov, katero število bode odgo-varjalo številu krav nahajajočih se v ob-čini, da se bode ti biki pravilno oskrho-vali in po navodilih zakona uporabljali za plemenitev.

Vsak gospodar pa naj še posebej skr-bi za to, da bode odbiral prave krave za rejo, jih pravilno krmil in skrbno snažil in se sploh ravnal po pravilih razumne zi-vinoreje.

S takim ravnanjem si utrdimo glavni stebler, na katerem slone naše kmetije — dcmačo zivinorejo. K.



# Dopisi.

— Iz St. Petra pri Gorci. — Šolsko poslopje bo kmalu izročeno svojemu namenu. Napis je dvojezičen. Nič ne vemo, zakaj je dvojezičen, ko je bil pred vojsko samoslovenski. Saj v St. Petru nimamo otrok italijanske narodnosti. Sliši se, da je tudi slovenski napis na šoli zagledal bel dan z veliko težavo. — Ali bi ne bilo umestno, da bi tudi z občinske table izginil samoitalijanski napis in da bi se nadomestil s samoslovenskim? Kaj v St. Petru ni nobenega moža, ki bi se za to zavzel? — Naš občinski komisar bi moral upoštevati dejstvo, da županuje čisto slovenski občini, da bi moral slovenski uradovati, da bi moral odstraniti z občinske table samoitalijanski napis, ki naše ljudstvo le draži in ga v oči bode. Če hočejo gospodje Italijani biti pravični, potem bi se morali ozirati na želje domačega ljudstva. — Kakor je zagledal beli dan slovenski napis na šolskem poslopju, naj bi se to zgodilo tudi na naši severni in južni železniški postaji. Občinski urad bi se moral za to pobrigati. Le na ta način bi se Slovenci sprijaznili z italijanskimi sosedi, bi se blažila nasprotstva.

Obnova St. Petra gre sicer počasi naprej, a kljub temu stoji nekaj novih hiš, nekatere se popravljajo, druge pa na novo zidajo. Sicer vse gre prepočasno. O zgradbi naše cerkve ni še ne duha ne sluha. Ne vemo, če se je naš občinski urad kaj pobrigal za to. Želeti pa je, da bi se kaj kmalu začela zidati. To je želja vseh Šempetercev. Sedanja baraka, ki nam služi za cerkev, je premajhna. — Hudournik Vrtojba se regulira. To je bila skrajna potreba, sicer bi nas hudournik ob povodnjih poplavljal. — Sliši se, da bodo tudi pokopalnice v kratkem začeli popravljati.

Domačini so se iz begunstva skoraj vsi vrnili. Kdor nima hiše, stanuje v baraki. Kakšno je življenje v barakah, ni potreba, da opisujem. Sicer pa: raje v barakah doma, kakor v begunstvu in lepih hišah.

— Iz Sovodenj. — Zelo smo se začudili ko smo slišali, da se je prijavilo v naši občini 26 otrok za poučevanje italijanščine. Menda so Sovodnje — s še eno občino — edine v celem okraju, kjer se bo poučevala v šoli tudi italijanščina. — Sicer nimamo nič proti temu, da se naši otroci nauče italijanščine, a ni treba, da se to godi v domači šoli, ki je bila dosedaj čisto slovenska. Če se za časa nemške Avstrije ni poučevala nemščina, naj bi se tudi za časa sedanje vlade ne poučevala italijanščina. To iz principa. — Če bomo tako popuščali, nas kmalu več ne bo. Sicer pa: spoštujemo Italijane in italijanščino v toliko, kolikor spoštujejo oni nas. Vsakemu svoje, pravica pa nad vse!

— Iz Oslavja. V predzadnji številki »Goriške Straže« je dopisnik iz Oslavja prav nerodno poročal o neki »nesreči«, ki naj bi se bila pripetila na Sv. Valentinu. — Marsikdo je razumel, da je padel kot žrtev nedeljskega lovca otrok. Padel pa je samo zajec. Ali se je ponesrečil ali pa ga je res zadela nepogrešljiva krogla iz puške, o tem se ne bom prepiral. Za danes bi rad samo povedal, da sta tudi v nedeljo padla dva zajca in ena fazanka — iz domačega kurjaka. Tukaj pač ne bo nihče govoril o kakih prostovoljni smrti. Najmanj umestna pa je trditev, da se je »fazanka« ujela na limanice. Večerja je dišala prav res po vstreljeni divjačini. In da se uredništvo ne bo pritoževalo kakor zadnjič, je padlo za »Sklad Goriške Straže« 60 lir. Sicer pa, oprostite: Vi ste podoben beraču, ki je postavil kot minimalno takso za darove — celo liro.

— Iz Ajdovščine. Ta dan ni bilo v Ajdovščini slučajno burje. Bil je krasen ve-

čer in živahna promena. Po glavni ulici je korakala večja družba vojakov in prepevala v zelo razglašenem »unisono«. »La bandiera dei tre colori — e sempre stata la più bella; — noi vogliamo sempre quella, — noi vogliamo la libertà«.

Nam Ajdovcem, je ta pesmica ne ravno vsled svoje melodije, pač pa radi krasne vsebine tako ugajala, da smo sklenili se je čimprej priučiti in smo razpisali nagrado na uglasbitev ter dobesečno prestavo v materinščino. Nekdo, ki za silo jaha Pegaza, je že rešil dano mu nalogu in prevedel pesmico tako-le:

»Treh barv zastavo ljubimo, — najlepša je in bode vedno, — to ljubi narod še zavedno, — ker le prostosti hočemo!«

Ker si pa melodije nismo utisnili v naša ušesa, bi Vas prosili, da bi nam dali naslov kakega gospoda, ki se razume na fagot, da bi nam jo uglasbil za naša grla.

— Iz Sv. Lucije. Dne 31. oktobra je priredila »Narodna Čitalnica« pri Sv. Luciji ponovitevno veselico. Njena prva uprizoritev je bila zadostno in nepristransko ocenjena v »Gor. Straži«. Da je ocena dosegla svoj namen, nam priča ponovitevna uprizoritev igrokaza »Zaklada«, čigar snov je zajeta iz naroda ter je polna realnih življenskih prizorov. Repriza imenovanega igrokaza je bila mnogo boljše od prve uprizoritve, na čemur moramo igralcem in igralcem le častitati. Izvršili so častno svoje uloge, da z lahkim srcem in mirno vestjo trdimo, da so se izpopolnili in dosegli lep napredek. V nekaterih igralcih tiče naravnost talenti, ki bi se ob zadostnem šolanju razvili do viška in bi lahko na mestnih odrih nastopali. Tudi pevske točke, pod vodstvom g. Franca Kovačiča, so se izvajale z vso preciznostjo ter niso zaostajale za drugimi točkami vzporeda. Prireditev je okrepila in poživela duha, ki hoče tipatam kloniti pod utisem sedanjih razmer. Le naprej za prosveto naroda! — Domačin.

— Iz Dol. Trebuše. 21. oktobra t. l. je priredila brajno društvo »Vodnica« v Dol. Trebuši lepo veselico s petjem in Štokovo burko »Trije tički«. Nastopile so mlade moči in izvajale pevске in igralne točke po današnjih razmerah prav dobro. Razume se, da so težave v taki mali vasi radi pomanjkanja moči velike in da je treba velike požrtvovalnosti, ker so nekateri sedeljujoči oddaljeni po uro hoda. Ali vendar se zavedna mladina tega ne vstraši. Zato le junaško naprej, da bomo zopet slišali peti trebuške slavčke. Društva pa v Tolminskih hribih, katera še spite, naj vam da Dol. Trebuša vzgled. Posnemajte delavno društvo »Vodnica«.

— Cerkljansko. Kdor hoče iti v Gorico, mora porabiti dve noči in poldrugi dan in kup denarja in to vse radi nerodnega železniškega voznega reda. Vlak odide od sv. Lucije v Gorico ob 6½ in se vrne zvečer okoli 9 ure, če gre po sreči. Človek mora iti od doma o polnoči in se vrne po polnoči — če noče v Gorici čakati drugega dneva; svoje opravke pa je opravil že večinoma dopoldne.

Mi bi radi hodili v Gorico in domov vsaj deloma podnevu, ker v teh časih je po cestah ponoči v nevarnosti koža in imetje; lahko se zgodi — skušnjava uči, — da se prinese domov krvavo kožo namesto nakupljenega blaga in denarja. Tudi nam primanjkuje časa, da bi ga trtili po dolgočasni goriških ulicah.

Bog ve, na kaj se ozira sedanja žel. uprava pri sestavi voznega reda? Na želje ljudstva je menda ne. Enkrat so nam obljubili »paradiž«; ta pa je najbrže preklet, da rodi le trnje in osat.

Naj bi se ozirala žel. uprava na potrebe in želje ljudstva in preuredila vozni red, da pojde vlak od sv. Lucije v Gorico okoli 8 ure zjutraj in odide iz Gorice o-

kvrg 1 ure pop. Na taki način bi bilo vstreženo vsemu ljudstvu od Kanaja do Podbrda, od Bovca do Cerkna in Idrije.

— Iz baške doline. Na Kneži praznujejo vsako leto koncem oktobra nekaj domači praznik, ki nam pravijo »knežka breza«. Nobeden pa ne ve povedati, od kod izvira ta praznik, le neki stari možiček pripoveduje sledečo dogodbico: Bil je krčmar, ki je imel skrivno zalogo vina. Ko mu je pohajalo v kleti vino, vzel je škaaf in prenašal vino iz skrivališča v klet. Nekoč pa zapazi njegovo početje finančni stražnik. Krčmar se je izgovarjal, da nosi vodo za živino. In da dokaže resničnost svoje trditve, nese poln škaaf v hlev in ga postavi pred »brezo«. »Breza« je vino popila in zbežljala na travnik, kjer je obležala. Vsi so mislili, da je poginila, pa so ji sneli kožo. Toda »breza« se je naslednji dan iztreznila in primakala brez kože domu, kjer je živela srečna in zadovoljna še mnogo let.

## Politični pregled.

Jadransko vprašanje. V zadnjem času se je precej trdovratno pojavljala v časopisju vest, da se bodo vršila pogajanja glede jadranskega vprašanja v »Isoli Belli«. Najnovejša poročila iz Rima pa zatrjujejo, da je določen za to kraj Santa Margherita Ligure ter da pričnejo pogajanja dne 6. t. m. Od obeh strank so tudi že določeni delegati in sicer jugoslovenski: min. predsednik Vesnić, dr. Trumbič in min. Stojanovič, italijanske delegacije pa bodo tvorili min. predsednik Giolitti, sen. Sierza in vojni minister Bonomi. Kralj in min. svet sta listo že odobrila. Vsako delegacijo bo spremljalo po pet civilnih uradnikov in po dva armadna častnika. Kakor se zatrjuje, se bo dosegel sporazum, ker je obema državama mnogo na tem ležeče, da se odpravi sedanjo nezoono stanje.

Ponovno ob dosedanjih krizah v reševanju jadranskega vprašanja se je pojavilo v italijanskem časopisju črnogorsko vprašanje. Taktika je bila prozorna. Tej taktiki so se sedaj pridružili italijanski socialistični listi, ki so naenkrat odkrili »mučeništvo črnogorskega proletarijata«, in zahtevalo je ozirom na predstoječa pogajanja med Jugoslavijo in Italijo, naj poslednja ne postane sokriva sklenjene kupčije, vsled katere bi si moral črnogorski proletarijat »poiskati nove domovine onkraj oceana.« Čast naše dobe »zahteva, da se njegova domovina ne »prodaja«, pravijo.

V sporu med Poljsko in Litvo je Zveza narodov predlagala za mesto Vilno plebiscit. Poljska državnozborna komisija za zunanje zadeve je razpravljala o tem predlogu in min. Sapieha je pri tej priliki izjavil, da sprejme vlada plebiscit, toda le pod gotovimi pogoji, ki bi se morali izpolniti, med drugim pod pogojem, da se postavi na glasovanje samo vprašanje, ali mora ono ozemlje pripasti Poljski ali Litvinski in da se plebiscit čim mogoče hitro izvede. Druga vest pa poroča, da je sklenil poljski državnozborni odsek za zunanje zadeve, da se ima Vilna priključiti Poljski.

Neki dunajski listi zatrjujejo, da so v teku priprave za konferenco držav centralne Evrope. Te konference bi se udeležile Nemčija, Avstrija, Poljska, Jugoslavija, Čehoslovaška, Romunija, Madžarska in tudi — Italija. Namen konference bi bil medsebojno zblizvanje imenovanih držav v gospodarskih vprašanjih. Konference bi prisostvovala tudi Amerika, Anglija in Francija s posvetovalno pravico. Dan sestanka konference, baje v mesecu decembru, se določi na seji reparacijske komisije v Parizu.

lahko, da po Vipavskem si popival, pod kapo spravljal vina sladka, trda, da rešiš jeze se, skrbi in srda, da boš od zdaj naprej sladko počival?«

»Kar zdaj povem, ostane naj med nama! Če misliš, da užival srečne hiše sem, motiš se. Prežalostni spomin!

Za mrežami se je vršila drama! Prestopek, veš, to so v priimku pipe, a končnice na -ič, -ičič, -šček zločin.«

### 10. Kobarid.

Nakrat so v dimniku se saje vnele, na sleme iskra brž je poskočila, in ker dovolj je hrane tu dobila, ognjene roke hišo so objele.

»Odkod izvira ogenj?« Ure cele razmišljal je lastnik. Beseda bila slovenska, keltska, gotška je? Razvila se je iz jezika indijske dežele?

»Ogibam — ogenj zлага se, ni spora, vsak ogne ognju se, da se ne speče, zato je ogenj našega izvora.«

Lastnik še tega dobro ne izreče, posuje hiša se mu v prah, pepel, uspeha vede je lastnik vesel.

Iz sovjetske Rusije. Kakor je bilo pričakovati po sklepu miru med Poljsko in Rusijo, se je poslednja vrgla z močnimi bojnimi silami proti generalu Wranglu, ga napadla in mu prizadejala težke izgube. Wrangel je bil vsled tega prisiljen umakniti se za črto pri Perekopu.

Francoski listi prinašajo vesti, da so izbruhnili v Petrogradu in v Moskvi veliki nemiri, naperjeni proti sedanjemu teroričnemu boljševiškem režimu in da je pričakovati v kratkem padec sovjetske vlade. V tem trenutku da se odigravajo v navedenih mestih politično velepomembni dogodki. O nemirih poroča tudi nemško časopisje.

Grška zbornica je razpravljala o novem nasledniku na kraljevem prestolu. — Krona se je ponudila princu Pavlu, ki je pa odgovoril, da je postavni grški kralj njegov oče Konstantin in za njim princov brat Jurij. On sam bi sprejel krono le tedaj, ako bi ljudstvo potom glasovanja izrecno združilo svoje glasove na njegovo osebo. Vesti, da namerava Venizelos ponuditi krono jugoslovenskemu prestolonasledniku in tako združiti obe državi v personalno unijo, še niso potihnile. S to verzijo se spravlja v stik prisotnost prestolonaslednika v Atenah o priliki pogreba pokojnega kralja Aleksandra, ki se je izvršil nad vse slovesno. Mejem je izvolila zbornica regenta v osebi admirala Konduriotis, ki bo vodil vladarske posle do izvolitve novega kralja oz. do tedaj, da nastopi vlado novi kralj.

V Italiji se vršijo upravne volitve. V glavnem si stojijo nasproti tri stranke oz. skupine: ljudska stranka, blok, ki ga tvorijo liberalci, demokrati in bojovníki in socialisti. V nekaterih provincah, zlasti v severni Italiji so dosegli socialisti lep vspeh. Ker vlitve še niso končane, danes še ni možen splošen pregled. O izidu bomo natančneje poročali v prihodnji številki.

V severoameriških Združenih državah je bila volitev novega predsednika republike. Kandidat demokratske stranke, kateri pripada tudi dosedanj predsednik Wilson, je bil guverner Cox, republikanska stranka pa je postavila senatorja Hardinga. Vsled kompromisa med kandidati manjših strank in med republikansko stranko se je nagnila zmaga v zadnjem trenutku na stran republikanske stranke, tako da je izvoljen predsednikom Harding.

Na Francozskem se stopili rudarji v mezdno gibanje in grozijo s stavko, ker gospodarji na njihove zahteve niso dali dovoljnega odgovora. Gospodarji računajo, da bi imeli 15 odstotkov izgube, ako bi sprejeli vse delavske zahteve. Zato so se odločili, da se ne udajo. Vlada je sklenila, da bo posredovala in na ta način po možnosti preprečila grozečo stavko.

Nemiri na Irskem se nadaljujejo. Irski so ponovno zopet napadli angleško policijo in angleško vojaštvo ter ubili in ranili več oseb. Načelnik mesta Corka, Swinoy, ki so ga bili Angleži obsodili na dve leti ječe radi pobune, je umrl v ječi. Swinoy je 64 dni odklanjal vsako hrano. Kar je zavžil, je zavžil le v nezavesti; zdravniki so namreč take prilike izrabljali, da so mu vtili v usta nekoliko hrane.

Med angleškimi rudarji in delodajalci se je dosegel sporazum. Sporazum pa postane veljaven šele tedaj, ako ga odobre rudarji, katerim ga mora rudarska zveza predložiti v odobritev. Ker bo večina odborov krajevnih društev rudarske zveze priporočala sprejetje, bo sporazum tudi najbrže odobren in s tem stavka končana.

## Domače vesti.

+ Imenovanja v sodni službi. Iz uradnega lista »Osservatore Triestino« posnemamo sledeča imenovanja oz. premeščenja Slovencev v sodni službi:

Sodni svetnik »ad personam« Anton Manzoni je imenovan svetnikom pri okrožni sodnji v Trstu; sodni svetnik Fran Dominco v Komnu premeščen v Trst; sod. svetnik Fran Vidmar premeščen iz Bovca v Gorico; okr. sodnik Miroslav Koršič imenovan sod. svetnikom; okr. sod. nik Milan Zgombič premeščen v Pulo; s. Ivan Sušanj imenovan za okr. sodnika in predstojnika v Senožeče; sod. Filip Černe v Komnu je imenovan za okr. sodnika in predstojnika v Komnu; sod. Ivan Brelj v Gorici imenovan za okr. sodnika in predstojnika v Bovcu; sod. dr. Fran Ferlan v Vodnjani je imenovan za okr. sodnika in predstojnika v Čresu; sod. Karol Benič pri dež. sod. v Trstu je imenovan za okr. sodnika in predstojnika v Sežano; sod. Senen Mogorovič iz Lupoglave premeščen v Volosko-Opatija; avsk. Kernev in Fran Kompara v Trstu sta imenovana sodnikom.

Od Italijanov je sod. svetnik Anton Vidoz v Gorici imenovan viš. sod. svetnikom; okr. sodnik dr. Valentin Pascoli je premeščen kot sodni svetnik iz Tržiča k okrožni sodnji v Gorico. Izmed Italijanov je še mnogo drugih imenovanih oz. premeščenih, radi pomanjkanja prostora pa ne objavljamo nadaljnih imen.

## Podlistek.

### SEDAJ OD TU.

Sonetni šopek. Zvezal Albin Kuščar.)

#### 6. Utopljenec.

Čemu, zakaj se zbira taka gneča ljudi na javni cesti sredi mesta? Bre morda v cerkev dražestna nevesta, bori li s smrtjo se žival trpeča, opazila se hiša je goreča? Čemu, zakaj zastražena je cesta, ko pač je zjutraj komaj ura šesta? Skrb loti tudi mene se moreča.

Ah kaj, to skrb ni, to je radovednost. Prerijem se s komolci v prvo vrsto, kar res ni, sam vem dobro, lepa čednost,

in vidim, bo sem malo dol se sklonil, da stavili mrliča so v preprosto krsto, ki v blatu cestnem prej je bil utonil.

#### 7. Zdravilo.

»Kar zdaj ugarjajo avtomobili, je že škandal, ki vpije po osveti! Če hočeš za gotovo koj umreti, čez cesto stopi, jutri si v gomili!

To sredstvo naj ti služi v slrajni sili!

Če mirno hočeš pa par let živeti, don a ostani v svoji mirni vili!«

Kot vrag se Tone je jezil, vam pravim, ki si krtačil je vse blatne hlače, a jaz podarim mu, da ga ozdravim,

prekrasen, skoro nov avtomobil.... v par dneh je Tone, miren, plah drugače, ljudi po cestah z vozom sam moril.

#### 8. Vendar nekaj.

Kaj vsega so pokradli že tatovi?! Nobena vrata niso jim zaprta, blagajna vsaka lahko se navrta, stopé se jim nitrdejší okovi,

predmeti so jim stari všeč in novi, zdaj peteršiljček vzamejo ti z vrta, iz hrama pa, kar je rodila trta... Brez plena ne potekajo jim dnovi.

A vendar je še ena stvar nasveti, ki ni kolo, ni biser, ni svinina, ki tat noben ti je ne more vzeti,

če prav zija ti v steni odprtina, če tudi vrta ne moreš si zapreti, Ta stvar se zove: vojna odškodnina.

#### 9. Na »dopustu«.

»Kje, dragec, si se zadnje čase skrival, si žel li na trgatav v naša Brda, te gnala li je v Trst razvada grda, dopust znabiti v Vidmu si užival,



+ **Profesorski izpit** je položil na du-najskem vseučilišču za vse razrede sred-njih šol naš rojak, g. Filip Perič. Novi g. profesor je, odkar se je vrnil po prevratu v domovino, član uredništva »Edinosti«. Cestitamo!

+ **Izvestje državne višje realke ter nižje gimnazije v Idriji.** Pred seboj imamo izvestje navedenih dveh zavodov za šol-sko leto 1919-20. Iz njega posnemamo, da je učilo na realki v preteklem šolskem le-tu dvajset učnih moči in en pomožni uči-telj, ki je poučeval štiri ure na teden petje kot neobvezan predmet. Realke je poseča-lo koncem leta 227 učencev, ki se poraz-delijo po rojstnem kraju: na Idrijo 129, na zasedeno ozemlje 78, na Jugoslavijo 17 in na Nemško Avstrijo 3. Po materinem jeziku so bili vsi Slovenci. Od teh je bilo pomaknjenih oz. odpuščenih zrelih s prvo odliko 14 učencev, pomaknjenih oz. odpu-ščenih zrelih 160, k ponavljalnemu izpitom je bilo pripuščenih jeseni 51 učencev, 1 je bil zavrnjen, 1 pa je ostal vsled bolezni neizprašan. Zrelostne izkušnje so se vrši-le za šolsko leto 1918-19 dne 11. in 25. ok-tobra, ter dne 19. decembra 1919, nadalje 28. februarja in 22. aprila 1920. K tem iz-pitom je pristopilo skupaj 13 dijakov. Kom-isijska je priznala 12 dijakom zrelost so-glasno ali z večino glasov, enemu kandi-datu pa se je priznala zrelost z odliko. Iz-piti so se vršili pod predsedstvom ravnatel-ja dr. J. De Michelija, ki je zavodov ravnatelj, pa se nahaja na dopustu od 9. aprila t. l. dalje, le zadnji izpit 22. 4. 1920. se je vršil pod predsedstvom proviz. ravnatelja dr. J. Pavlina. Ustne izkuš-nje za zrelostne izpite v šolskem letu 1919-20 so se vršile dne 12., 13. in 14. julija t. l. pod predsedstvom ravnatelja Ivana L. o-renzonija s slovenskega učiteljskega v Tolminu. Pristopilo je vseh 20 rednih učencev VII. realčnega razre-da in dva eksternista, ki so vsi dobili pri-čevalo zrelosti, med njimi eden, Gantar, Kajetan iz Idrije, z odliko. — Na nižji gim-naziji je poučevalo 12 učnih moči oz. 11, ako odštejemo, da ravnatelj dr. De Michel-ij ni poučeval in da je od 9. aprila dalje na dopustu. Število učenecv je znašalo kon-cem šolskega leta 1919-20 vsega skupaj 27. Od tega števila odpade po rojstnem kraju na Idrijo 13 dijakov, na ostalo zasedeno ozemlje 13 in na Jugoslavijo 1 dijak. Po materinščini so bili vsi Slovenci. Prvi raz-red je štel 20 učencev, tretji pa 7. V drugi razred sta se bila prijavila samo dva u-čenca, ki sta pa tekom šolskega leta izsto-pila. Pomaknjena sta bila s prvo odliko 2, pomaknjenih 21, 3 so bili pripuščeni jeseni k ponavljalnemu izpitu, eden pa je bil za-vrnjen.

+ **Nesreča.** Tolminski zdravnik, dr. Serjun, se je vračal 2. t. m. ponoči z ne-kega zdravniškega obiska v Baški dolini. V temi je voznik zavozil na porušen Stoe-ger-Steinerjev most, vsled česar je strmo-glavil voz s konji, z voznikom in g. dok-torjem v prepad. Gospod doktor se je prepeljati v bolnišnico usmiljenih bratov v Gorici.

+ **Smrtna kosa.** V bolnišnici je umrl pred kratkim v goriških pevskih krogih dobroznani g. Mirko Cej, uradnik Monta. Podlegel je kostni sušici. Na srednji poti so ga spremili tudi njegovi pevski tovari-ši in mu zapeli nagrobnico.

+ **Tolminska hranilnica in posojilnica** v Tolminu naznanja sl. občinstvu, da po-sluje hranilnica do novega preklica ob nedeljah dopoldne.

+ **Zgodnja zima.** Z vseh strani dežele nam poročajo o hudem mrazu. Zlasti je pritisnil v naših gorah. Na Pečinah je bilo v soboto dne 30. okt. 6° C pod ničlo, v ne-deljo 9° C pod ničlo. Dne 1. novembra 6° C pod ničlo. Zapadlo je tudi nekaj sne-ga. Vse dni je bil precej močan veter posebno ponoči in zjutraj. — Le malo boljše se godi nam meščanom in okolčanom. — Pravo gorje so barake, kjer ne pomag-a kuriti. Ubogi ljudje, ki so med vojno toli-ko pretrpeli, morali bodo tudi na domači grudi vso hudo zimo prežebati.

+ **Brezvsten slepar.** Iz Skopega nam poročajo, da se je priklital nekega dne k Živčevi družini v Skopem št. 13 neki tu-jec, ki se je izdajal za Franceta Badaliča iz Oseka (oz. kakor je sam napisal: Osek-Vitovlje. Sempas pri Gorici št. 92). Pravi-l je, da se je ravnokar vrnil iz Rusije in da se je vrnil z njim iz ruskega ujetništva tudi glavar Živčeve družine Ludovik, ki se smatra za mrtvega. Ker je bila družina že opetovana varana na podobne načine, sleparji ni slepo verjela, marveč se šla prepričat v tabor na Prosek, kjer je izve-dela, da je vse skupaj laž. — Isti nezna-nec se je v nedeljo popoldne pojavil na-enkrat v Pliskovici pri Pavlinovih, kjer gospodinja sestra pokojnega Ludovika. Tujec se ji je predstavil kot pogrešani brat in bil nemalo užaljen, da ga sestra noče poznati. Prisodni mladeniči so zah-tevali, naj jim pove, kdo je in kaj hoče, na kar je odgovoril, da je nameraval napra-viti samo »špaso, da pa mu je Ludovik naročil naj pove družini, da še živi. Seve-da je vse izmišljotina in je mož čisto na-vaden slepar.

+ **Jorgovan.** V založbi knjigarne Ivana Novaka v Pazinu je izšel ličen žepni kole-dar za mladež »Jorgovan«. Poleg kole-darskih podatkov za leto 1921. ima kole-dar bogato zabavno-poučno vsebino, za katero so prispevali razni hrvatski pesni-ki in pisatelji. Koledar je pripraven zlasti za šolsko mladino. Cena mu je 2 liri, s po-što 2 liri 20 st. Pri naročbi 10 komadov, da založnik enajsti komad brezplačno. Tr-govci dobijo popust.

+ **Aretiran vlomilec.** V Trstu je poli-cija aretirala nekega Ludovika Jalma, ki ima na vesti več vlomov, med drugim tu-di vlom v goriško podružnico tržaške Trgovske banke, kjer je vkradel znesek 150.000 lir in druge dragocenosti.

+ **Čebelarstvo naznanja** svojim članom: • 1.) Sladkorja za krmljenje čebel se je dobilo 80 q. 2.) Deležni ga bodo le oni člani, ki so že oziroma ki takoj poravnajo članarino za l. 1919 v znesku 2 L, in za l. 1920 v znesku 3 L — gosp. Golja Francu blagaj-niku v Zaloščah p. Dornberg.

3.) Sladkor bo delil v Gorici v škofiji od 8. do vstevšega 15. t. m. g. Karl Petan, za goriški okoliš — vstevši: Renče, Šem-pas, Kanalsko, Brda in Kras. 4.) Članji Vipavskega okrožja vstevši: Črničje-Dornberg, do Podkraj-Razdrto, se pozivljajo, da takoj naznanijo g. blagajni-ku Golja Francu število uzimljenih panjev in koliko sladkorja želijo. Kedaj se bo delil sladkor so Vipavsko okrožje in za Tolmisko — se objavi v pri-hodnji »Straži«.

ODBOR. \* **Ukradena konja.** Posestniku Ignaciju Podgorniku iz Dol. Tribuše št. 42, p. Slap ob Idriji, so cigani ukradli v noči od 29. na 30. okt. t. l. konja in kobilu. Oba sta ru-dečkaste barve, konj ima na vratu vzga-ne št. 160 in na zadnjem stegnu št. 24. Kobi-la ima na glavi malo belo liso, griva in rep sta črna. Zadnji sled za tatovi je bil v pondeljek in sicer iz Rihemberga proti Do-rnbergu. Kdor bi jih našel ali zanje izve-del, je naprošen, da to naznani zgoraj ime-novanemu, kjer dobi 500 Lir nagrade.

+ **Izgubljeno.** Dne 28. pret. meseca je izgubil ubogi mož na živ. trgu denarnico, s približno 2500 Lirami (dva bankovca po 1000 L.), potni list in druge pobotnice. Po-šten najditelj je naprošen, da prinese iz-gubljeno v naše upravništvo kjer dobi po-šteno nagrado!

„Izpraševalne“ komisije. Zadnji »Učiteljski List« se bavi z iz-praševalnimi komisijami za učiteljska u-sposobljenja, kakor jih je sestavil gen. civ. komisariat v Trstu. Izvajanja navedene-ga lista zadevajo tako v živo, da se nam ne zdi odveč, ako jih vsaj deloma ponatis-nemo. Med drugim pravi list: »Komisija, ki naj odloča o strokovni zmožnosti ljudskega učitelja, mora biti najprej sama doma v vseh panogah teoret-skega in praktičnega šolskega znanja. Le v tem slučaju bodo uspešno zavarovane koristi ljudskega šolstva in tudi najprimi-tivnejše kulturne potrebe širokih ljudskih mas.

In ko smo čitali v istem časopisu (»Edi-nosti«) popolni imenik članov rečenih kom-isijs, nam je bilo zopet enkrat jasno, da se šolska oblast ne zaveda, ali noče zavedati vse škode, ki jo povzroča našemu šolstvu z brezglavimi in za silo skrupucanimi ukre-pi, ki naj ravnajo naše šolstvo in življenje po pravi poti. Vsakdanja praksa nam ka-že, da je ta pot namerjana nazaj in da mo-ra naše šolstvo po krivdi teh novodobnih šolskih »pedagogov« in »administrator-jev« v najkrajšem času popolnoma propa-sti. Resnost, s katero skrbi oblast za kul-turne potrebe našega ljudstva, se kaže v najlepši luči v sestavi izpraševalnih kom-isijs, ki nam jih je poklonil v zadnjih dneh gen. civ. komisariat. Te komisije naj iz-prašujejo naše učiteljstvo? One naj odlo-čujejo o zrelosti naših ljudi in tudi o bodo-čem razvoju našega šolstva?

Pravzaprav se nam komisija za Ka-stav ne zdi toliko slaba, ker so v nji člani, ki so dolga leta poučevali na učiteljskih ter jih moramo smatrati že vsled tega za strokovnjake, ki imajo gotovo toliko po-drogovske in metodiške izobrazbe, da bo njih delovanje v korist ljudski šoli, učitelj-skemu stanu in jugoslovenskemu narodu. A tudi ta komisija ima nekatere člane, ki so zašli vanjo takole bolj — za parado.

Komisija v »Tolminu« pa je taka, da človeka kar stresa ob sami misli nanjo. — Po članih, ki so zastopani v nji in ki jih tu-di dobro poznamo, lahko trdimo, da je člo-vek, ki jo je sestavljal na gen. civ. komi-sarijatu lahkomišelen kakor otrok, ker se igračka z našim šolstvom, kakor z žogo. Nočemo tu blatiti osebne časti posamezni-kov, ali upravičeni smo popolnoma, da od-klonimo tako sestavljeno komisijo, ker velika večina njenih mož ne pomeni na našem šolskem polju niti — prazne ničle. Dovolj je, če naglasimo, da so med dese-timi člani le trije, ki poznajo slovenski jezik tako, da bi lahko neovirano opravljali posle izpraševalne slovenskega učiteljstva. Slovenščina ostalih bo pa go-tovo taka, da bo razmerje med izpraše-valcem isto, kakor med Francozom in Ita-

lijanom. Naj spomnimo samo na žalostne jezikovne eksperimente »slavnoznanega« sestavljalca lanskih humorističnih... ne, pardon! šolskih beril! Kaj naj pa rečemo o drugih članih, ki so zasedli v naši šolski organizaciji svoje stolčke zaradi zaslug na najrazličnejših poljih, ki nimajo z našimi šolstvom nič opraviti. Take ljudi moramo odločno odklanjati. Oblast naj jih nagradi, kakor že hoče, a nikakor ne sme tega sto-riti na račun slovenske šole. Še manj pa na račun duševnega razvoja našega učiteljsva. Šola je ustvarjena za slovensko ljudstvo in se mora razvijati iz dobrega v boljše, kar je pa mogoče edinc le, če se v isto smer razvija tudi učiteljstvo. Sloven-sko učiteljstvo ne more trpeti med ali nad seboj nobenih paradnih prikazni; te naj plasijo še za vnaprej po uradih kr. komi-sariatov!

**Darovi.** —d Za »Sklad Goriške Straže« je na-brala vesela družba v Brezigrarjevi gostil-ni v Oslavju dne 2. t. m. 60 Lir; na sva-tovščini gg. Andreja Jug in Marije roj. Doljak v Solkanu se je nabralo 57 lir 40 st. Obilo sreče! — Vsem darovalcem prisrčna hvala!

—d Gosp. Anton Radinja, učitelj, nabral ob priliki svatbe g. Ant. Bensa in Marije Radinja iz Štmavra 90 L za »Sklad Gor. Straže«. Hvala! — Živela novoporočen-cal —

Za »Šolski Dom« so nabrala šempe-terska dekleta in mladeniči pri čaši rujne-ga vina v gostilni g. Antona Furlana 85 L. — Bog živi vrlo narodno mladino!

—d Za Šolski dom je nabral g. Tom. Seljak v Dol. Trebuši v gostilni Erjavec 100 lir. Nabiralcelju in darovalcem prisrčna hvala!

Za Sv. Goro je darovala St. Peterska župnija pri Gorici lepo svoto 1826 lir in sicer: neimenovani dobrotniki 543 lir, de-kleta 417 lir, gospodinja in matere 382 lir, gospodarji in možje 319 lir in mladeniči 165 lir. Bog povrni vsem in M. B. sveto-gorska!

—d Na Idriji ob Bači se je 25. m. m. poročil g. Ignacij Kovačič z g. gno. Reziko Napotnik iz Konjic na Štajerskem. Na sva-tovski večer so svatje in povabljeni zlo-žili 66 lir za obnovev svetogorskega svetišča in 100 lir za Ciril-Methodovo druž-bo. Darovalcem Bog stotero povrni.

**Vprašanja in odgovori.** — o O. K. Čezsoča. Glede konstitui-ranja društva vojnih poškodovancev so se uvedli potrebni koraki. Upamo, da ne bodo brezuspešni. Kakor pa veste, je dan-danes vse zvezano z velikimi težkocami, zato napreduje tudi ta zadeva žal le po-casi.

— o C. P. Gre se za servituro na bre-me sveta Vašega protivnika, katere se ne smete posluževati, ako Vam ni zemlje-knjižno ali pa pogodbeno zagotovljena. Tudi ako Vam je tako zagotovljena, sme protivnik tožiti na cmejitev servitute, ako pridete Vi po drugi poti v svoj svet.

— o A. P. Š. Prosite za odškodnino; formularije dobite pri davkarjih.

— o J. K. Senožec. Denar v Čeho-slovaško nakažete lahko potem kake go-riške ali tržaške slovenske banke. Za 3000 čl. kron morate plačati po današ-njem kurzu kakih 960 do 990 lir.

**ZA SMEH IN KRATEK ČAS.** Vsekakor na mestu. Oče je bil zelo nevoljen, da se hodi sosedov sin ženit k njegovi hčeri. Zato je hčeri prepovedal nadaljno občevanje s sosedovim. Ker pa ljubezen ni fižol, so se obiski lepega sosa-da pri lepi sosedki nadaljevali. Nekoč u-krade sosed sosedki poljub. V istem trenu-tku se pojavi oče. Hčerka, sluteč hudo pri-digo in še kaj drugega, vpraša vse pre-strašena ljubčka: »Ali ti smem dati klo-futo?«

**Pomota.** Mati je dala Francku, ko se je prebudil iz spanja, košček sladke čoko-lade v posteljo. Čez nekaj časa vpraša F.: »Mamica, ali prav malčkeni kosci čo-kolade tudi skačejo?« — »Oh, ne, sr-ček!« — »Potem pa sem prav gotovo po jedel bolho.«

**Dobro sredstvo.** »Zakaj pa tvoja žen-ka danes nič ne svira?« — »Zapr! sem v klavir miško, pa si zato ne upa.«

**Sreberne krone** plačujem po najvišji ceni — 2 L za eno.  
**Jakob Šuligoj, urar**  
Gorica, Gosposka ul. 19 (V. Carducci).

**Goriška zveza gospodarskih zadrug in društev v Gorici**  
registrovana zadruga z omejeno zavezo  
**v Gorici, Corso Verdi 32,**  
I. nadstr.,  
uraduje vsak delavnik od 8. do 14;  
stranke se sprejemajo le do poldneva.

**BRATA CEJ**  
sobna slikarja  
**Gorica, Via Ascoli št. 5**  
pripočata se slavnemu občinstvu.

**Išče se** dobra kuharica za na de-želo. Plača po dogovoru. —  
**Nastop službe takoj.**  
Pojasnila daje upravništvo »GOR. STRAŽE«.

**ŽENITNA PONUDBA.**  
Trije veseli Korošci, kateri so se med sve-tovno vojno bojevali v Gorici in goriški oko-lici, želijo znanja v svrhu takojšnje ženitve z gospodično ali vdovo. Ponudbe s sliko, ka-tera se vrne, na naslov: Johann, Stefan in Sommereger, poštno ležeče Gorica.

Nadarjenega, krepkega in odraslega trgov-skega vajenca, kateri bi imel veselje tudi za potovanje išče tvrdka  
**Knštrin & Marmolja v Gorici**  
Gosposka ulica 25.

**CENTRALNA :::: POSOJILNICA**  
v Gorici, Corso Verdi 32  
**Uradne ure:**  
od 1. nov. do 31. marca od 8—14, od 1. apr. do 31. oktobra od 8—12 in od 15—17 ure.  
**Hranilne vloge se obrestujejo po**  
4 1/2 %.

**RAZGLAS.**  
Tolminska Hranilnica in Posojilnica v Tolminu  
vabi svoje člane na  
**izredni občni zbor,**  
ki se bode vršil  
**dne 7. novembra 1920 ob 2. uri pop.**  
v hranilničnih prostorih z naslednjim dnevnim redom:

1) Sklepanje o važnih pos. zadevah;  
2) Spučajnosti.

Ob nezadostni udeležbi se vrši občni zbor eno uro pozneje z istim dnevnim redom in v istih prostorih ob vsaki vdeležbi.

Nadalje se naznanja, da posluje hranilnica do novega preklica ob nedeljah dopoldne.  
Plačelstvo.

**Podružnica Ljubl. Kred. Banke**  
**v GORICI,**  
Corso Verdi „Trgovski Dom.“  
Obrestuje vloge na knjž ce po 3 1/2 %, na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.  
Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. Nakazila v Jugoslavijo in inozemstvo po dnevnem kurzu.



## POZORI!

Na prodaj je oprava za spalno sobo iz trdega hrastovega lesa, obstoječa iz 2 posteljnakov, 1 oblačine 1 predalne omare. Istotam je na prodaj 1 mizarska klop. — Kdor si želi naročiti okna, vrata itd. naj se obrne na upravo lista.

## Prostovoljna sodna dražba : nepremičnin :

Pri okrajnem sodišču v Tolminu so po prošnji lastnice HILDE HIRTJOCHMANN v Ajdovščini na prodaj po javni dražbi sledeče nepremičnine, za katere se je ustanovila pristavljena izklicna cena in sicer:

I. skupina a) stavb. parc. 134; b) zemlj. parc. 1079; c) zemlj. parc. 1078/3 vzklicna cena Lir 20.000.

II. skupina d) zemlj. parc. 915/3, 315/10 vzklicna cena Lir 1.000.

Dražba se bo vršila dne 27. novembra 1920 ob 9. uri dopoldne na licu mesta v Podbrdu.

Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejmó. Na posestvu zavarovanim upnikom ostanejo njihove pravice brez ozira na prodajno ceno.

Dražbeno izkupilo je položiti na sodnji. Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri podpisani sodnji soba št. 4 ob uradnih urah.

OKRAJNA SODNIJA

TOLMIN, dne 23. vinotoka 1920.

DIETZ.

## Naznanilo.

Vzajemna zavarovalnica proti požaru v Ljubljani naznanja sl. občinstvu, da je njen krajni zastopnik za Gorico in goriško okolico g. BENZA CIRIL, stanujoč v Gorici, Piazza Cristo št. 2, kateri sprejema in zavaruje poslopja, razne premičnine tudi v barakah, cerkve, zvonove itd. itd. Priporoča, da se vsi zavarujejo pri široko-znanem zayodu.

## Drašček Fanny, Gorica

Via Rastello št. 1

trgovina s kolonijalnim in mešanim blagom na drobno in na debelo. Dobra moka bela in koruzna, fižol, ječmen itd. Blago sveže. Priporoča se za obilen obisk. — Postrežba dobra. — Cene zmerne.

**Ciril Butkovič**  
in **Leopold Boštjančič**  
mizarska mojstra v MIRNU pri Gorici.

Mizarska delavnica z električnim obratom. Izdelujeta vsa v to stroko spadajoča dela, kakor: pohištvo in vsa stavbinska dela. — Sprejemata vsakovrstna naročila ter se priporočata slav. občinstvu za mnogobrojen obisk.

## ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE Dr. A. SERJUN in M. KOVACIČ, dentist V TOLMINU

izvršuje zobozdravniška dela vsake vrste po najnovejši tehniki v zlatu in kavčuku, solidno in v najkrajšem času.

Plombiranje zob ter izdiranje brez bolečin. — Cene zmerne.

## Tvrdba Kuštrin & Marmolja - Gorica

ulica Carducci št. 25 (prej Gosposka ulica)

priporoča svojo trgovino in zalogo špecerijskega, kolonijalnega blaga in deželnih pridelkov na splošno toliko meščanom kakor deželanom, [trgovcem, krčmarjem in zasebnikom.

Za solidno in konkurenčno postrežbo jamčita

Zgornja.

## M. KRAINER VELIKA ZALOGA MANUFAKTURNEGA BLAGA NA DROBNO = NA DEBELO GORICA, VIA RASTELLO 34-37.

Volneno in bombažasto sukno za moške in ženske.

Velika izbira

- potrebščin za krojače in šivilje -

Velika izbira perila, šifona, raznovrstnega platna za rjuhe, brisač vsake vrste, serviet, belih in barvanih namiznih prtov vsake velikosti, žepnih robcev, volnena, bombažasta in sukanega blaga za blazine, volnene in bombažaste odeje, bele in barvane posteljne prevlake, z volno napolnjene in s klotom raznih barv, volnenim porhatom, zefirjem, etaminom in batistom prevlečene odeje.

Obleke za moške, dame in otroke. Bele in barvane moške srajce in spodnje hlače.

Sprejemajo se tudi umerjena naročila oblek in perila za moške, dame in otroke.

Prihodnji teden dojde več vagonov

## „POHIŠTVA“

v dobro znano trgovino

**Antona Breščak, Gorica Via Carducci**  
(lašna hiša).

TRGOVINA  
**TEOD. HRIBAR** - NASLEDNIKI  
Corso Verdi št. 32.

Se priporočajo slavnemu občinstvu v mestu in na deželi za obilen obisk.

BLAGO SOLIDNA. CENE ZMERNE.

Otvoritev novih zalog

## O. Pascual & Comp.

Corso Verdi 24 „Trgovski Dom“ GORICA RASTELJ 10.

Izgotovljene obleke za moške, dečke in otroke, nepremočljivi plašči, bogata izbira oblek iz lastne delavnice izdelane z največjo natančnostjo.

Velika izbira domačega in angleškega sukna

Lastna krojačnica

Zaloga manufakturnega in modnega blaga, platna, volne in žime za blazine in zimnice.

Na debelo CENE ZMERNE in drobno.

## O. BRUGNALLER GORICA Nunska ulica št. 35.

Prodajalna mrtvaških predmetov

VELIKA ZALOGA KINČA ZA RAKVE VSAKE VRSTE.

Lastna delavnica za rakve in vence iz suhih cvetlic; obleke in črevlji za mrtve, vsakovrstni žalni predmeti, sveče iz pravega voska; pajčalonci, veneci in šopki za neveste, birmance in za prvo sv. obhajilo.

VSAKOVRSNE SUHE CVETLICE.

Cena izven vsake konkurence! — Sprejemamo tudi posebna naročila

## ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJE Dr. J. Bačar in V. C. Hansen

zobotehnik

ulica 24 Maggio (prej ulica Tre Rè) št. 9

(v bližini kapucinske cerkve)

ordinirata od 8<sup>1/2</sup>, do 6 ure - ob nedeljah od 9 do 1 ure.

Brezbolestno izdiranje in plombiranje zobov.

Umetni zobje po najnovejši tehniki.

## E. RIESSNER (prej) Pavlin E.

Nunska ulica 10 — GORICA — Nunska ulica 10

nasproti „BELEMU ZAJCU“.



VELIKA ZALOGA

mrtvaških rakev, nagrobnih vencev, trakov, umetnih cvetlic; posebnih vencev za neveste, cvetlic za cerkve, palm, vencev za novomašnike in poroke, mrtvaških oblek. itd

papirja in drugih potrebščin za okrašnje rakev, zlatih črk voščenih sveč itd.

CENE BREZ KONKURENCE.

## Šolske zvezke

in vse druge šolske potrebščine

prodaja na debelo

Knjigarna Kat. Tisk. Društva v Gorici

Montova hiša.